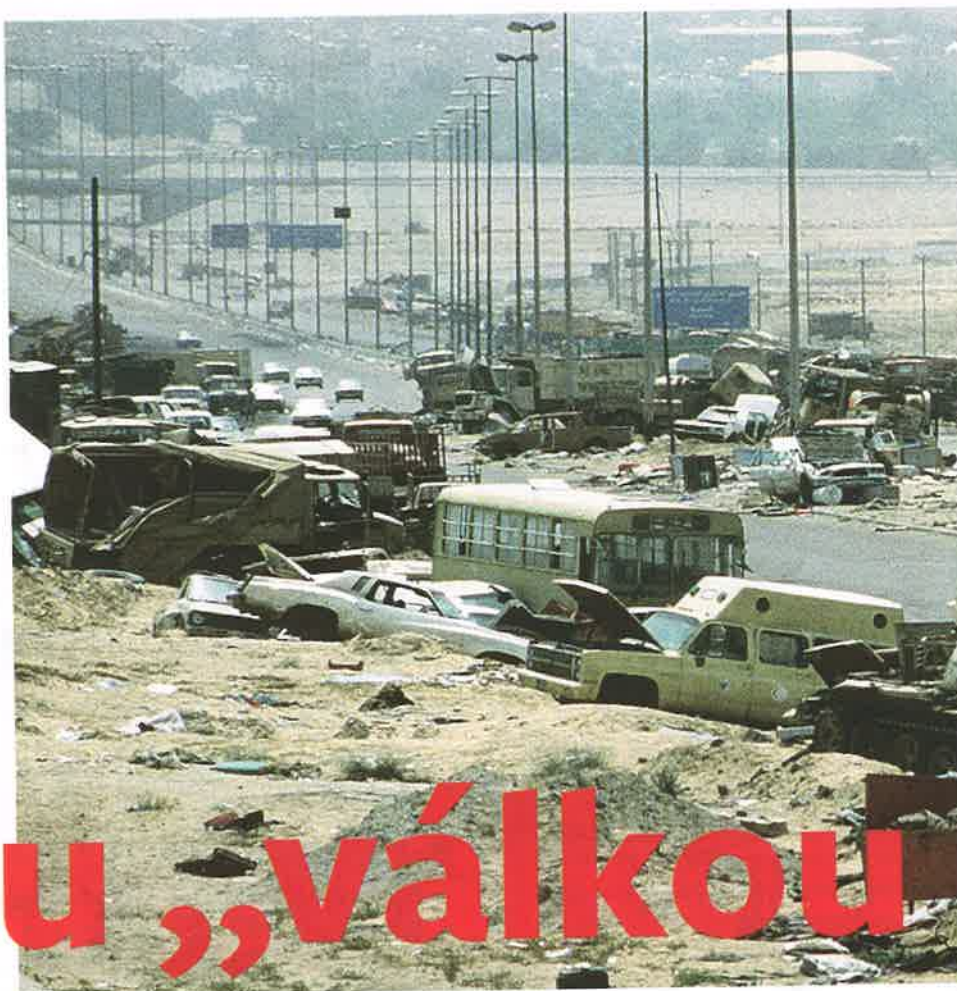

Terorismus a válka proti němu jsou jednou z určujících linií západní politiky vůči Blízkému východu a diskuse – či spíše hádky – se o nich vedou i v České republice. Pohříchu však připomínají jeden z příběhů legendárního Nasreddína. To takhle sedí Nasreddín před krámkem se zeleninou a dává si z velkého koše jednu pálivou papričku za druhou. Je už celý v ohni, slzí a kdosi se ho ptá: „Proč to děláš, když víš, že to pálí?“ A Nasreddín odpovídá: „Zkousím, jestli nenarazím na jednu sladkou.“

Co s tou „válkou

Na české politické scéně se profilují dva hlavní proudy. Prezident Miloš Zeman už konzistentně razí vojenskou cestu a při svých nedávných projevech v Jordánsku či na konferenci AIPAC v USA se vyslovil pro globální systematický a koordinovaný boj proti základním islámského terorismu, společnou mezinárodní akci pokud možno pod záštitou Rady bezpečnosti OSN. Jeho „sladká paprička“ je jasná: „Potřebujeme novou strategii. Ne tanky, ne pěchotu, ne dělostřelectvo, ale bezpilotní letouny, zvláštní jednotky a tajné služby.“

**Tereza
SPENCEROVÁ**

Ministr zahraničí Lubomír Zaorálek proti tomu soudí, že Evropa by se teroristy neměla „nechat zjančit“ a řešení by naopak nechal na Arabech, byť ti si Al Kajdu, prazáklad nynějšího problému, nevymysleli a nevyzbrojili. „Rakovinu radikální islámské ideologie musí vyléčit především muslimové, obzvláště Arabové.

Především oni musí prokázat, že vraždění a teror nejsou dnes pravou tvářící islámu. Nevěřím na žádné další vojenské intervence Západu v Sýrii, Iráku či bůhví kam.“

Svůj kus pravdy mají přitom oba: dosavadní „válka proti terorismu“ opravdu žádné velké výsledky nepřinesla, právě

naopak. Například RAND Corporation konstatuje, že zatímco v roce 2001 působilo ve světě 20 velkých „saláfistických džihádistických“ skupin, předloni jich bylo už 47, přičemž svou působnost mezitím rozšířily do Afriky, na Arabský poloostrov, do Indie... V roce 2007 provedly po celém světě 100 útoků, loni jich bylo více než 900. Pokud tuto kontraproduktivnost „války proti teroru“ nebudeme považovat za úmysl, který má neustálým udržováním napětí a lokálních či regionálních konfliktů vojenskoprůmyslovému komplexu zajišťovat trvalé příjmy a politickému establishmentu poskytovat možnost destabilizací ochromovat některé oblasti světa, pak je zřejmé, že změna přístupu je nezbytná.

Nicméně, řešení podle všeho nespočívá v jen těžko realizovatelné nové vojenské strategii, ani v alibistickém přehození problému na arabské režimy. Selhání „války proti teroru“ je zakódováno už v její původní koncepci, která dodnes přehlíží politický rozměr terorismu. Například americká vyšetřovací zpráva k 11. září přitom mimo jiné uvádí, že Chálid šajch Muhammad, údajný vůdce útoků, měl původně v úmyslu s jedním z unesených letounů přistát a pronést projev před shromážděnými reportéry „odsuzující americkou podporu Izra-

eli a represivním režimům v arabském světě“. Atentátník z newyorského Times Square Fajsal Šáhzád v roce 2010 před soudem zase vypověděl, že jeho motivem byly pokračující nálety amerických bezpilotníků v Pákistánu, kde „zabíjejí ženy, děti, zabíjejí úplně všechny“. A Michael Adebolajo, který v roce 2013 v Londýně zavraždil jednoho britského vojáka, mluvil o principu „zub za zub“. Džochar Carnajev, který zaútočil na bostonský maratón, vyšetřovatelům řekl, že ho „motivovaly americké války v Iráku a Afghánistánu“. Dokonce i Usáma bin Ládín na útoky z 11. září reagoval prostým konstatováním, že je to „očekávatelná reakce na americkou politiku na Blízkém východě“ a dodal očividně: „Budou následovat další.“ Jinými slovy, přinejmenším oficiálně dál islámský terorismus vnímáme prizmatem bushovského okřídleného „oni nás nemají rádi kvůli naší demokracii“, a zavíráme přitom oči před realitou: terorismus je zločinným politickým aktem, ale přesto aktem politickým. V rozporu s všeobecným přesvědčením není motivován převážně nábožensky. Analýzy MI5 dospěly k závěru, že nejkrvavější teroristé jsou většinou teprve na počátku poznání islámu. Násilí je pro ně politickou komunikací jinými prostředky. Aktuálně není situace o moc lepší. Zá-

Takto vypadá válka, konkrétně v Iráku v dubnu 1991. Moc se od té doby nezměnilo.

REPRO: WARHISTORYONLINE.COM

pad a s ním i Česká republika po první vlně skepticismu, podle něhož arabské revolty z roku 2011 nemohou přinést žádnou významnější změnu, naskočily na tu větší ondu menší vlnu naivního optimismu spjatého s „vývozem demokracie“. Výsledkem je rozval Libye a Sýrie na pokraji téhož, při současném posilování islamistických sil demokratickými prostředky, tedy volbami, v ostatních zemích. Někdy na počátku roku 2014 pak Západ jako by hodil ručník do ringu a snažil se od Iráku, Libye, Sýrie a dalších krizových míst distancovat, ale vzápětí se znovu vrátil bojovat proti Islámskému státu. Jako by mu chyběly dlouhodobě definované cíle v regionu, jako by každý nový problém západní vlády vyrušil z hloubání nad problémem stávajícím v době, kdy problém předchozí zůstal nevyřešen. Ať už si o politice Ruska či Íránu myslíme cokoli, mají cíle jasně stanovené a vynakládají adekvátní energii i zdroje na jejich prosazení. Zmatenost a rozdělanost Západu jim postup výrazně usnadňuje. Islámský stát tak lze vnímat jako plod snah Západu utéci od rozlitého mléka a současně i od své nedomyšlené politiky. Pozornost v navzájem provázané oblasti se tak nakonec soustředí na jednotlivosti typu Kurdistánu, humanitární katastrofy v Sýrii nebo isla-

mistů v Libyi, bez schopnosti či ochoty utvořit si celkový obrázek. Aktuálně se vše sice dál halí do sofistikovaného diskurzu o „boji proti teroru“, účelem je ale ze všeho nejvíc jen zastříť absenci skutečné politické strategie, nemluvě už o schopnosti problému řešit (natož ke svému prospěchu).

Je přitom všem jasné, že problémy regionu jsou složité, hluboké a žádná snadná či rychlá řešení se nenabízejí. Zavřením očí nad podílem Západu na jejich vzniku ale tyto problémy nezmizí, naopak – aktuální snahy o boj proti Islámskému státu ukazují, že odklady celou situaci jen dále komplikují a co je pro Západ rovněž důležité, rovněž prodražují. Nejspíš to je – spolu s politickou dezorientací a neschopností přiznat chyby – hlavním důvodem, proč se válka proti Islámskému státu proměnila spíš v kanonádu silných slov, občasných a často spíš jen nazdařbůh prováděných náletů a opatrných rétorických slibů o ochotě napravovat sociální a jiné kořeny terorismu.

Co s tím? Přímo se nabízí třeba pokus ujasnit si cíle, sladit velká slova s realitou a definovat první konkrétní kroky k podpoře stávajících státních struktur v regionu, kterou by bylo možné podmiňovat alespoň minimálními požadavky reforem. A k tomu si připravit nezmě-

nou dávku trpělivosti a příslušných zdrojů pro zlepšení hlubokých sociálních problémů a krizí. Jinými slovy, učinit cosi, čemu se Západ až zatím vyhýbal. Potíž je v tom, že současná západní politika je často vedena píárovými kalkulami a konkrétní kroky pak obvykle jen naplňují velká slova politiků, než aby opravdu směřovaly k čemusi uchopitelnému a racionálnímu.

Někdy na počátku roku 2014 pak Západ jako by hodil ručník do ringu a snažil se od Iráku, Libye, Sýrie a dalších krizových míst distancovat, ale vzápětí se znovu vrátil bojovat proti Islámskému státu. Jako by mu chyběly dlouhodobě definované cíle v regionu.

Pokud se má tato neplodná praxe změnit, je třeba zahájit seriózní diskusi. Proč by v tomto směru Česká republika nemohla být průkopníkem? Není přece malých zemí, jsou jen malé politiky. Nevnímejme spor Zeman vs. Zaorálek na principu „Losna – Mažňák“, ale jako minimální platformu, na níž by se mohlo začít rodit cosi nového a smysluplného.